

Inici > Les dones, les nenes i les persones amb identitats de gènere diverses corren més risc de patir els efectes del canvi climàtic

Les dones, les nenes i les persones amb identitats de gènere diverses corren més risc de patir els efectes del canvi climàtic

Investigadors del Barcelona Supercomputing Center i de la Universitat de Cambridge lideren una recerca centrada en la intersecció entre canvi climàtic, gènere i salut humana que es presenta amb motiu de la COP29 a l'Azerbaidjan

Els científics demanen als països un esforç per garantir la igualtat de gènere en les negociacions mundials sobre el clima, així com noves estratègies climàtiques per identificar els riscos i vulnerabilitats específics de gènere i abordar-ne les causes profundes

La governança climàtica està dominada pels homes i, tanmateix, els efectes de la crisi climàtica en la salut afecten sovint de forma desproporcionada les dones, les nenes i les persones amb identitats de gènere diverses, afirmen els investigadors davant la 29a Cimera del Clima de les Nacions Unides (COP29) a Azerbaidjan.

En un article publicat avui a *Lancet Planetary Health*, un equip d'investigadors -entre ells diversos del Barcelona Supercomputing Center - Centro Nacional de Supercomputación (BSC-CNS) i de la Universitat

de Cambridge- sostenen que cal fer molt més per mitigar els impactes canvi climàtic en les dones, les nenes i les persones amb identitats de gènere diverses.

Centrant-se específicament en la intersecció entre el canvi climàtic, el gènere i la salut humana, els investigadors demanen als països que treballin més per garantir la igualtat de gènere a les seves delegacions a les conferències sobre el clima i per garantir que les estratègies climàtiques identifiquin els riscos i vulnerabilitats específics de gènere i n'aborden les causes fonamentals.

Mentre el món es prepara per a la COP29, la preocupació per la representació i la igualtat de gènere s'ha revifat després del nomenament inicial de 28 homes i cap dona per al comitè organitzador de la COP29 el gener del 2024.

Els efectes del canvi climàtic -des de pluges torrencials, augment de les temperatures, tempestes i inundacions fins a pujades del nivell del mar i sequeres- exacerben les desigualtats sistèmiques i afecten de manera desproporcionada les poblacions marginades, en particular les que viuen en zones de baixos ingressos.

Tot i que la situació concreta pot variar en funció del lloc de residència de les persones o del seu origen social (com la classe, raça, capacitat, sexualitat, edat o ubicació), les dones, les nenes i les minories de gènere solen estar més exposades als efectes del canvi climàtic. Per exemple, a molts països, les dones tenen menys probabilitats de posseir terres i recursos que les protegeixin en situacions posteriors a catàstrofes i tenen menys control sobre els ingressos i menys accés a la informació, cosa que es tradueix en una major vulnerabilitat als impactes aguts i a llarg termini del canvi climàtic.

Segons els investigadors, també estan especialment exposades a les amenaces per a la salut relacionades amb el clima. Per exemple, hi ha estudis que relacionen les altes temperatures amb resultats adversos en els parts, com ara naixements prematurs espontanis, preeclàmpsia i malformacions congènites. Els fenòmens extrems, que previsiblement seran més probables i intensos a causa del canvi climàtic, també afecten greument el benestar social, físic i mental de les dones. Nombrosos estudis destaquen que la violència de gènere augmenta durant o després dels fenòmens extrems, sovint a causa de factors relacionats amb la inestabilitat econòmica, la inseguretats alimentària, la interrupció de les infraestructures i l'estrès mental.

Kim van Daalen, investigadora del grup de Resiliència en Salut Global del BSC i antiga Gates Cambridge Scholar de la Unitat d'Epidemiologia Cardiovascular de la Universitat de Cambridge, ha declarat: «Atesa la forma desproporcionada que el canvi climàtic afecta les dones, les nenes i les minories de gènere -una situació que probablement només empitjorarà-, hem d'assegurar-nos que les seves veus es escoltin i s'incloguin de manera significativa en els debats sobre com respondre a aquesta urgent crisi climàtica. Actualment això no està passant ni de lluny al nivell que es necessita».

La desigualtat de gènere, arrelada a les negociacions mundials sobre el clima

L'equip va resumir la inclusió del gènere, la salut i la seva intersecció en les decisions i iniciatives clau de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (CMNUCC), i va analitzar la representació de gènere entre els representants de les delegacions dels Estats Part i Observadors a les COP entre 1995-2023. Afirment que els avenços han estat lents.

Destaquen com estudis anteriors han assenyalat sistemàticament que se segueix posant èmfasi principalment a aconseguir un «equilibri numèric» de gènere en la governança climàtica, en lloc d'explorar els riscos i les vulnerabilitats específics de gènere i abordar-ne les causes profundes. També assenyalen que hi continua havent un reconeixement limitat del paper que exerceix el canvi climàtic en l'empitjorament dels efectes de gènere sobre la salut, inclosa la violència de gènere i la manca de salvaguarda de la salut reproductiva davant del canvi climàtic.

Tot i que la situació està millorant lentament, a la COP28, gairebé tres quartes parts (73%) de les delegacions de les parts seguien sent majoritàriament masculines, i només una mica més d'una de cada sis (16%) mostrava paritat de gènere (és a dir, 45-55% de dones). De fet, la paritat de gènere només s'ha assolit a l'agrupació de l'ONU «Europa Occidental i altres» (que també inclou Amèrica del Nord, Austràlia i Nova Zelanda). Segons les tendències actuals, s'espera que diversos països -en particular els de les regions d'Àsia-Pacífic i Àfrica- triguin almenys una dècada des de la COP28 a assolir la paritat de gènere a les seves delegacions.

Més enllà de garantir que les veus siguin escoltades, s'ha suggerit sistemàticament que una inclusió més equitativa de les dones transformaria l'elaboració de polítiques en tots els sistemes polítics i socials, inclosa la generació de polítiques que representin millor els interessos de les dones. Anàlisi previs recents de 49 països europeus van revelar que una representació política més gran de les dones es correlaciona amb menors desigualtats en la salut autodeclarada, menors desigualtats geogràfiques en la mortalitat infantil i menys anys de vida perduts ajustats en funció de la discapacitat entre gèneres.

S'han obtingut resultats positius similars en relació amb les polítiques mediambientals: la representació de les dones als parlaments nacionals s'associa a una ratificació més gran dels tractats mediambientals i a polítiques més estrictes en matèria de canvi climàtic. Per exemple, les legisladores del Parlament Europeu i de la Cambra de Representants dels Estats Units són més proclius a donar suport a la legislació mediambiental que els homes.

Tot i que les anàlisis dels investigadors es van centrar a aconseguir l'equilibri de gènere, els estudis sobre la participació de les dones en la governança climàtica suggereixen que una representació més gran no sempre condueix per si sola a canvis significatius en les polítiques. Fins i tot quan estan formalment incloses, la participació activa de les dones en institucions dominades per homes sovint es veu limitada per les normes socials i culturals existents, els prejudicis implícits i les barreres estructurals.

Van Daalen va afegir: «Si volem incorporar de manera significativa la perspectiva de gènere a la política i la pràctica climàtiques, hem de comprendre els riscos i vulnerabilitats específics de cada sexe i estudiar com podem abordar-los i les seves causes profundes en totes les fases del desenvolupament de programes i polítiques».

«Però també ens hem de resistir a reduir les dones a un únic grup homogeni, cosa que corre el risc d'aprofundir les desigualtats existents i passa per alt les oportunitats d'abordar les necessitats de totes les persones. És crucial reconèixer la diversitat de les dones i la seva encarnació d'identitats múltiples i entrecruades que donen forma a les seves experiències climàtiques, així com a les necessitats de mitigació i adaptació».

Les persones amb identitats de gènere diverses s'enfronten a riscos sanitaris i climàtics únics

L'equip també destaca que les persones amb diversitat de gènere s'enfronten a riscos sanitaris i climàtics únics a causa de la major vulnerabilitat, estigmatització i discriminació.

Per exemple, durant i després de fenòmens extrems, les persones transgènere dels Estats Units afirmen

haver estat amenaçades o que se'ls ha prohibit l'accés als refugis. De la mateixa manera, a les Filipines, Indonèsia i Samoa, les persones amb identitats de gènere diverses sovint pateixen discriminació, burles i exclusió dels centres d'evacuació o de l'accés als aliments. Tot i això, segons els investigadors, hi ha grans llacunes en el coneixement de les implicacions del canvi climàtic per a la salut d'aquests grups.

La professora ICREA Rachel Lowe, líder del grup de Resiliència en Salut Global del BSC, va concloure: «Se necessiten urgentment inversions en estratègies innovadores de recopilació de dades i entorns de recerca que facilitin els estudis analítics sobre els riscos específics de gènere que planteja el canvi climàtic, per tal de dissenyar polítiques integradores i eficaces que protegeixin totes les comunitats de l'acceleració de les amenaces per a la salut induïdes pel clima. Alhora, la diversitat en el lideratge al món acadèmic, l'atenció sanitària i els espais de formulació de polítiques és essencial per impulsar la innovació, enriquir la presa de decisions i accelerar el nostre progrés cap als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)».

Referència: Van Daalen, KR et al. Bridging the gender, climate, and health gap: the road to COP29. *Lancet Planetary Health*; 11 Nov 2024 ; DOI: [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(24\)00270-5](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(24)00270-5)

Autoria foto: Raphael Pouget / Climate Visuals Countdown

Barcelona Supercomputing Center - Centro Nacional de Supercomputación

Source URL (retrieved on 20 Mar 2025 - 02:04): <https://www.bsc.es/ca/noticies/noticies-del-bsc/les-dones-les-nenes-i-les-persones-amb-identitats-de-g%C3%A8nere-diverses-corren-m%C3%A9s-risc-de-patir-els>